

посадою єпархіального архієрея брав участь у Всерос. Помісному Соборі 1917–18. Після встановлення у Нижньому Новгороді більшовицької влади під тиском «революц. мас» мусив подати клопотання про звільнення від керівництва Нижегородською та Арзамаською єпархією. Ухвалою Патріарха Московського і всієї Росії Тихона (Беллавина) і Св. Синоду від 10.04.1918 був звільнений на спочинок і призначений управляючим Воскресенським Ново-Єрусалимським ставропігійним чол. монастирем (нині – у м. Істра Моск. обл. РФ). Восени 1918 виїхав до Криму. Проживав на дачі сина Миколи під Севастополем.

Загинув від рук грабіжників на 68-му році життя. Точна дата смерті та місце поховання Й. невідомі.

Й. був знаним проповідником. Свої «слова», «повчання», «бесіди» і промови публікував у ж-лах «Рижские епархиальные ведомости», «Гродненские епархиальные ведомости», «Оренбургские епархиальные ведомости», «Нижегородские епархиальные ведомости», «Нижегородский церковно-общественный вестник». Як церк. історик і краєзнавець зробив вагомий внесок у вивчення історії рос. православ'я у Прибалтиці. Біогр. нариси з його історико-стат. опису Ризької єпархії, присвячені єпископам Ризьким і Мітавським *Платону (Городецькому)*, *Філарету (Філаретову)* та *Арсенію (Брянцеву)*, є цінними джерелами з історії КДА.

Осн. тв.: Историко-статистическое описание церквей и приходов Рижской епархии. – Вып. 2 : Ч. 1. – Рига, 1893. – [2], 219 с.; Ч. 2. – Рига, 1895. – 173 с.; Ч. 3. – Рига, 1898. – [1], 174–688 с.

Арх.: IP НБУВ. – Ф. 175. – № 1657; РГИА. – Ф. 796. – Оп. 1. – Д. 429; Ф. 831. – Оп. 1. – Д. 46.

Опубл. дж.: Извлечение из протоколов Совета Киевской духовной академии за 1877–1878 учебный год. – К., 1878. – С. 484–485, 488–489, 519; Извлечение из протоколов Совета Киевской духовной академии за 1878–1879 учебный год. – К., 1879. – С. 196; Извлечение из протоколов Совета Киевской духовной академии за 1879–1880 учебный год. – К., 1880. – С. 33; Епархиальные известия // Рижские Ев. – 1893. – № 14. – Отд. офиц. – С. 496; Пострижение в монашество и возведение в сан архимандрита ректора Рижской духовной семинарии, священника о. Иоанна Левицкого // Там

само. – Отд. неофиц. – С. 507–509; Высочайшее повеление // Там само. – 1896. – № 1. – Отд. офиц. – С. 1; Преосвященный Иоаким, епископ Балтский, викарий Каменец-Подольской епархии, бывший ректор Рижской духовной семинарии // Там само. – № 4. – Отд. неофиц. – С. 171–185; Высочайшие повеления // ЦВед. – 1897. – № 22. – С. 231; № 30. – С. 313; 1900. – № 3. – С. 13; 1903. – № 49. – С. 387; 1908. – № 48. – С. 351; 1910. – № 34. – С. 344; 1916. – № 43. – С. 385; Юбилейное чествование по случаю 35-летия служения преосвященнейшего Иоакима, епископа Нижегородского и Арзамасского. – Н. Новгород, 1914. – 64 с.; Высочайший указ // ЦВед. – 1916. – № 18–19. – С. 121; Указ Временного правительства // Там само. – 1917. – № 16–17. – С. 83; Священный собор Православной Российской Церкви. Деяния. – Кн. 1. – Вып. 1. – М., 1918. – С. 72, 98, 119; Акты Святейшего Тихона, Патриарха Московского и всея России, позднейшие документы и переписка о каноническом преемстве высшей церковной власти, 1917–1943 / сост. М. Е. Губонин. – М., 1994. – С. 116, 117, 124, 863; Российское духовенство и свержение монархии в 1917 г. (Материалы и архивные документы по истории Русской православной церкви) / сост., авт. предисл. и ком. М. А. Бабкин. – М., 2006. – С. 23, 30–33, 42, 94, 106.

Літ.: Польский М. А., *протопр.* Новые мученики российские : в 2 т. – Т. 1. – Джорданвиль, 1949. – С. 77–81; Т. 2. – Джорданвиль, 1957. – С. 277; *Дамаскин (Орловский)*, *иером.* Мученики, исповедники и подвижники благочестия Российской Православной Церкви XX столетия. Жизнеописания и материалы к ним. – Кн. 1. – Тверь, 1992. – С. 163–164; Иоаким Левитский, архиепископ Нижегородский и Арзамасский // Святители земли Нижегородской / авт.-сост. игум. Тихон (Затекин), О. В. Дегтева. – Н. Новгород, 2003. – Режим доступа: http://www.nne.ru/bishops/b_33.php. – Назва з екрана; *Боже В. С.* Епископы Челябинские, викарии Оренбургской епархии. – Челябинск, 2003. – С. 230–234; *Степанов А. Д.* Иоаким (в миру – Левитский Иван Акимович) // Черная сотня. Историческая энциклопедия 1900–1917. – М., 2008. – С. 227–228; *Никитин Д. Н.* Иоаким (Левитский (Левицкий) Иван Акимович) // ПЭ. – Т. 26. – М., 2011. – С. 416–417; *Іаакім Лявіцкі* – першы епіскап Гродзенскай кафедры і яго архіерэйскае служэнне на Гродзеншчыне. – Режим доступа: <http://orthos.org/grodno/history/ioakim.htm>. – Назва з екрана.

С. Л. Кузьміна

ЙОАН (ЛЕВИЦЬКИЙ Йоаникій Олексійович) [рос. Иоанн (Левицкий Иоанникий Алексеевич)] (07[19].01.1857 – р. с. невід.), архієпископ РПЦ, випускник КДА – церк. діяч і педагог.

Нар. у с. Березняки Черкас. пов. Київ. губ. (нині – Черкас. р-ну та обл.) у сім'ї дячка. Після закінчення Черкас. ДУ (1870–74) та КДС (1874–80) служив псаломщиком.

21.05.1881 був рукопокладений у сан ієрея Свято-Духівської церкви м-ка Степанівка Єлисаветградського пов. Херсон. губ. (нині – село у Бобринецькому р-ні Кіровоград. обл.). З 04.11.1882 – священник Свято-Микольської церкви с. Плоске Олександрійського пов. Херсон. губ. (нині – Знаменського р-ну Кіровоград. обл.).

У серпні 1889 вступив до КДА. Навчаючись на 3-му курсі, прийняв чернецтво (чин постригу звершено 18.06.1892 намісником КПЛ, архімандритом Ювеналієм (Половцевим, згодом архієпископом), у церкві преподобного Антонія Печерського у Ближніх лаврських печерах) та був рукопокладений у сан ієродиякона. На 4-му курсі висвячений на ієромонаха. Закінчив навчання у 1893, здобувши ступ. канд. богослов'я (ухвалу Ради КДА від 14.06.1893 затверджено митрополитом Київським і Галицьким *Йоаникієм (Рудневим)* 02.07.1893). Рукопис канд. твору «Гавриил Бужинский» (рецензенти – проф. В. Ф. Певницький і проф. І. М. Корольков) не зберігся.

Після закінчення КДА указом Св. Синоду від 23–30.07.1893 був призначений на посаду доглядача Моск. Донського ДУ. З 31.07.1895 служив інспектором Олонецької ДС (м. Петрозаводськ, тоді – Олонецька губ., нині – Республіка Карелія РФ). З 26.02.1896 обіймав аналогічну посаду в Саратовській ДС, неодноразово виконуючи обов'язки ректора.

Ухвалою Св. Синоду від 29.11.1900 призначений ректором Астраханської ДС і піднесений до сану архімандрита (чин звершено у Саратові 17.12.1900). З 20.02.1901 очолював Астраханську єпархіальну училищну раду. Входив до складу низки місцевих тов-в і єпархіальних комісій; був головою розпорядчого ком-ту Астраханського Рос. патріотичного тов-ва (з 26.09.1907) і правління Попечительства про бідних учнів Астраханської ДС.

21.12.1907 призначений єпископом Єйським, вікарієм Ставропольської єпархії

Йоан
(Левицький)

(чин хіротонії звершено 03.02.1908 у Свято-Троїцькому соборі Олександро-Невської лаври у С.-Петербурзі). Посідаючи новостворену вікарну каф-ру, до квітня 1912 керував Катерино-Лебязькою Свято-Микольською чол. пустинню (нині – у с. Лебязий Острів Брюховецького р-ну Краснодарського краю РФ). У зв'язку із наділенням низки вікарних єпископів особливими повноваженнями 05.10.1916 перейменований на єпископа Кубанського і Катеринодарського. Упродовж пед. та архієрейської діяльності у дореволюц. часи відзначений орденами Св. Анни 3-го (06.05.1900) і 2-го (06.05.1903) ступ., Св. Володимира 3-го ступ. (06.05.1912).

Залишаючись на посаді у революц. роки, 19–24.05.1919 брав участь у Півд.-Схід. Рос. Церк. Соборі у м. Ставрополі (відомий як Ставропольський собор), на якому було ухвалено рішення про організацію «Временного Высшего церковного управления на Юго-Востоке России» (ВВЦУ ЮВР). Згідно з ухвалою Собору про виокремлення Кубанського вікаріатства зі складу Ставропольської єпархії, з 18.06.1919 очолював самостійну Кубанську каф-ру (із збереженням титулу єпископа Кубанського і Катеринодарського). Не маючи здібностей до адм.

діяльності, фактично усунувся від єпархіальних справ. За підсумками ревізії, здійсненої у Кубанській єпархії восени 1919 згідно із ухвалою ВВЦУ ЮВР єпископом Євлогієм (Георгієвським), що виявила «развал в управленні єпархией», у грудні 1919 був звільнений на спочинок до Кавказького Воскресенського чол. монастиря поблизу м. Святий Хрест (нині – м. Будьоновськ Ставропольського краю РФ). У вересні 1921 відновлений на Кубанській кафедрі Патріархом Московським і всієї Росії Тихоном (Беллавіним). Наприкінці 1921 піднесений до сану архієпископа.

Підтримав декрет ВЦВК від 23.02.1922 про вилучення церк. коштовностей. У травні 1922 приєднався до обновленського руху в РПЦ. Постановою обновленського Вищого церк. управління (ВЦУ) від 04.09.1922 затверджений головою Кубанського єпархіального управління. 29.10.1922 увійшов до оновленого складу ВЦУ. Брав участь в обновленському Помісному Соборі, що відбувся у Москві 29.04–09.05.1923. Підписав постанову Собору єпископів від 03.05.1923 про позбавлення сану й усунення від церк. влади Патріарха Тихона. У липні 1923 звільнений обновленським Синодом на спочинок.

Останню згадку про І. датовано 1926. Подальша доля, рік смерті та місце поховання невідомі.

Осн. тв.: Воззвание к пастырям и священнослужителям Кубанской епископии // Ставропольские Ев. – 1917. – № 6. – С. 161–167; Воззвание к пастве Кубанско-Екатеринодарской епископии // Там само. – С. 167–173.

Арх.: ЦДІАУК. – Ф. 711. – Оп. 1. – Спр. 8020; Оп. 3. – Спр. 1922.

Опубл. дж.: Извлечение из протоколов Совета Киевской духовной академии за 1892–1893 учебный год. – К., 1893. – С. 185–186, 311–315; Определения Святейшего Синода // ЦВед. – 1893. – № 33. – С. 277; 1895. – № 33. – С. 324; 1900. – № 50. – С. 377–378; 1901. – № 9. – С. 51; Открытие Астраханского Русского патриотического общества // Астраханские Ев. – 1907. – № 19. – Отд. неофиц. – С. 871, 873; Высочайшие повеления // ЦВед. – 1908. – № 2. – С. 11; 1916. – № 43. – С. 384; *Ив. Л.* Новый епископ Ейский, викарий Ставропольской епархии архимандрит Иоанн, ректор Астраханской духовной семинарии // Астраханские

Ев. – 1908. – № 2. – Отд. неофиц. – С. 67–68; Отъезд из Астрахани бывшего ректора Астраханской духовной семинарии архимандрита Иоанна, назначенного епископом Ейским, викарием Ставропольской епархии // Там само. – 1908. – № 3. – Отд. неофиц. – С. 114–124; Наречение и хиротония во епископа Ейского архимандрита Иоанна // ПрибЦВед. – 1908. – № 6. – С. 289–290; Постановления Высшего церковного управления // Живая Церковь. – 1922. – № 6–7. – С. 23; Первый Всероссийский съезд белого духовенства «Живая Церковь» в Москве // Там само. – 1922. – № 8–9. – С. 6; *Шавельский Г. И.* Воспоминания последнего протопресвитера русской армии и флота. – Нью-Йорк, 1954. – Т. 2. – С. 340–341; *Евлогий (Георгиевский), митр.* Путь моей жизни : Воспоминания. – М., 1994. – С. 318, 321; Документы Юго-Восточного русского церковного Собора, относящиеся к учреждению Временного Высшего церковного управления // *Крячко Н. Н., свящ.* Учреждение Временного Высшего церковного управления на Юго-Востоке России в 1919 году // ВЦИ. – 2008. – Вып. 1 (9). – С. 13, 14, 16, 24, 36, 46.

Літ.: *Левитин-Краснов А., Шавров В.* Очерки по истории русской церковной смуты. – М., 1996. – С. 127, 154, 180, 280; *Сергеев К. Л.* Екатеринодарская и Кубанская епархия РПЦ // ПЭ. – Т. 18. – М., 2008. – С. 160–161; *Кострюков А. А.* Ставропольский собор 1919 г. и организация Временного церковного управления на Юго-Востоке России // Уральский исторический вестник. – 2008. – № 4 (21). – С. 71–75; *Никитин Д. Н.* Иоанн (Левицкий Иоанникий) // ПЭ. – Т. 23. – М., 2010. – С. 417–418.

М. Л. Ткачук

ЙОАН (ОБОЛЕНСЬКИЙ Петро Іванович) [рос. Иоанн (Оболенский Петр Иванович)] (1802–17[29].08.1851), архимандрит РПЦ, випускник КДА – церк. діяч і педагог.

Нар. у с. Єніно Малоархангельського пов. Орловської губ. (нині – Покровського р-ну Орловської обл. РФ) у сім'ї священника. Після закінчення Орловської ДС (м. Севськ – нині райцентр Брянської обл., 1812–23) навчався у КДА (1823–27), де здобув ступ. старшого канд. богослов'я і право на отримання ступ. магістра за умови 2-річної бездоганної служби в духовному відомстві та подання нових «рассуждений» лат. і рос. мовами (рішення Комісії духовних уч-щ від 12.12.1827 ухвалено на підставі розгляду розрядного списку, наданого Конференцією КДА, та двох випускних творів Й.: «О призывании святых» і «De autoritate sanctorum patrum in theologicis dogmatis» («Про